

Wystąpienie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych do Przewodniczącej Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka z dnia 18 listopada 2004 r. z prośbą o rozważenie możliwości wystąpienia z inicjatywą ustawodawczą dotyczącą znowelizowania przepisów **ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)**, w odniesieniu do przepisów gwarantujących dostęp stron postępowania do akt sprawy, w celu ograniczenia dostępu do danych adresowych innych stron postępowania.

*Wystąpienie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych
do Przewodniczącej Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka*

Warszawa, dnia 18 listopada 2004 r.

GI-DP-024/1559/04

**Pani
Katarzyna Piekarska
Przewodnicząca
Sejmowej Komisji Sprawiedliwości
i Praw Człowieka**

Zwracam się do Pani Przewodniczącej z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości wystąpienia z inicjatywą ustawodawczą dotyczącą znowelizowania przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.), w odniesieniu do przepisów gwarantujących dostęp stron postępowania do akt sprawy, w celu ograniczenia dostępu do danych adresowych innych stron postępowania.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.) ustanawia zasadę jawności wewnętrznej postępowania karnego zarówno na etapie postępowania przygotowawczego jak i sądowego. Zasada ta realizowana jest poprzez prawo dostępu uczestników postępowania do akt sprawy. Zgodnie z art. 156 § 1 Kodeksu postępowania karnego „Stronom, podmiotowi określonymu w art. 416, obrońcom, pełnomocnikom

i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta sprawy sądowej i daje możliwość sporządzenia z nich odpisów. Za zgodą prezesa sądu akta te mogą być udostępnione również innym osobom”. Zgodnie natomiast z § 5 powołanego artykułu „Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w toku postępowania przygotowawczego stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta, umożliwia sporządzanie odpisów i kserokopii oraz wydaje odpłatnie uwierzytelnione odpisy lub kserokopie tylko za zgodą prowadzącego postępowanie przygotowawcze. Za zgodą prokuratora akta w toku postępowania przygotowawczego mogą być w wyjątkowych wypadkach udostępnione innym osobom”.

Uczestnicy postępowania mają więc na podstawie powołanych wyżej przepisów prawo dostępu do akt postępowania przygotowawczego i sądowego.

O ile przyznanie tego prawa jest słuszne, bo daje możliwość zapoznania się ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, o tyle należałoby się zastanowić – mając na uwadze względy bezpieczeństwa uczestników postępowania – czy istnieje potrzeba udostępniania dokładnych danych identyfikujących innych uczestników postępowania karnego, w szczególności dokładnych adresów wszystkich uczestników postępowania, nazwiska panieńskiego (dla mężatek), imion rodziców, daty i miejsca urodzenia, zajęcia, wykształcenia, serii i numeru dowodu osobistego, numeru ewidencyjnego PESEL.

Z sygnałów docierających do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wynika, iż to właśnie możliwość zapoznania się przez podejrzanego, czy też oskarżonego ze szczegółowymi danymi osób składających zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa i osób składających zeznania w postępowaniu karnym wywołuje u tych osób poczucie zagrożenia i obawę o bezpieczeństwo swoje i najbliższych.

Kodeks postępowania karnego przewiduje w art. 184 możliwość utajnienia danych osobowych świadka, jeżeli zajdzie uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka albo jego najbliższej rodziny, jednakże rozwiązanie to, ze względu na ciągle rosnące w obecnych czasach poczucie zagrożenia ofiar przestępstw, należy uznać za niewystarczające. Zgodnie z art. 184 § 1 Kodeksu postępowania karnego „Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może wydać postanowienie o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych, jeżeli nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. /.../” jednakże strony, a zwłaszcza świadkowie nie są informowani o takiej możliwości przez organy prowadzące postępowanie, bądź też dowiadują się o tym zbyt późno.

W sytuacji, gdy takie dane jak np. adres zamieszkania i inne dane dokładnie identyfikujące uczestników postępowania mają znaczenie dla organów prowadzących postępowanie (sądy, policja, prokuratura), ale nie mają znaczenia dla zagwarantowania praw stron w postępowaniu karnym, za zasadne należałoby uznać wprowadzenie generalnej zasady pozostawiania tych danych **do wyłącznej wiadomości organów prowadzących postępowanie (prokuratora, sądu, policji)** i nie udostępniania ich uczestnikom postępowania.

Mając powyższe na uwadze zwracam się do Pani Przewodniczącej z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości wystąpienia z inicjatywą ustawodawczą w celu zmiany przepisów Kodeksu postępowania karnego we wskazanym powyżej zakresie. Zmiana taka z pewnością przyczyniłaby się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa uczestników postępowania, w tym zwłaszcza poczucia bezpieczeństwa świadków zeznających w procesach karnych.